

Kirkkonummen kehitysvammaisten tuki ry:n kannanotto valitukseen koskien kehitysvammaisten asumisyksikön rakentamista Kirkkonummelle

Surullista kuinka ei-toivottuja naapureita kehitysvammaiset ovat. RK-Asunnon Kirkkonummen Sepänkankaalle suunnittelema 15 -paikkainen asuinyksikkö on saanut naapurustosta vastustusta. Kehitysvammaiset eivät sovellu kuulemma lapsiperheiden asuinalueelle, asuntojen hinnat laskevat, toiminta muuttaa alueen rakennetta ja omaiset saattavat joutua pysäköimään autonsa kadun varteen.

Olemme todella surullisia, että lapsemme ovat näin epätoivottuja naapureita. Näillä valituksilla vaikeutetaan ja pidennetään itsenäiseen asumiseen siirtymistä - ei pelkästään vammaisen näkökulmasta - vaan vaikutukset koskevat koko lähipiiriä ja perhettä. Emme ole kertoneet lapsillemme, että on ihmisiä jotka vastustavat asuntolan rakentamista ja heitä naapureinaan. Emme tiedä miten asian kertoisi...

Ihmisoikeuksien puitteissa myös kehitysvammaisilla on oikeus itsenäiseen asumiseen ja kyseiseen yksikköön olisi muuttamassa monta nuorta vammaista, moni heistä ensimmäiseen omaan kotiin. Toivoisimme, että ihmisarvoinen ajattelutapa näkyisi erilaisuuden hyväksymisessä ja aidossa kohtaamisessa.

Ko. asuntolasta järjestettiin info-tilaisuus, johon tuli paikalle vain yksi henkilö ja hänkin oli ottamassa kehitysvammaiset nuoret naapurikseen mielellään. Eli nämä henkilöt jotka nyt vastustavat asuntolaa, eivät tulleet edes tilaisuuteen paikalle saadakseen lisätietoa tai tutustuakseen asiaan. Ennakkoluulot ja pelot ohjaavat tekemistä. Vastustajilla voi olla taustalla pelkoa tuntematonta asiaa kohtaan. Mielellään tällaisia pelkoja haluaisi hälventää, jos siihen annetaan mahdollisuus.

Asuntolalle on kova tarve Kirkkonummella, sillä itsenäistä elämää aloittelevia nuoria on jo nyt tuon asuntolan verran ja lisää on tulossa lähivuosina. Tällä hetkellä joudutaan etsimään kotia muualta esim. Espoon puolelta. Nuoremme toivovat omaa asuntoa, omalla ulko-ovella ja omalla postilaatikolla, mutta niin että he asuvat kuitenkin toisten vertaistensa kanssa ja voivat viettää heidän kanssaan vapaa-aikaa yhteisissä tiloissa. Asuntolan tulisi olla mahdollisimman lähellä Kirkkonummen keskustaa, jotta kaupat, kirjastot ym. palvelut olisivat lähellä. Nuoremme eivät tule ajamaan koskaan ajokorttia tai omistamaan omaa autoa.

Naapureilla on oikeus valittaa maankäyttö- ja rakennuslain lupa-asioissa. Valittaminen on ymmärrettävää etenkin, jos rakentamisesta aiheutuu heille vaaraa tai selvää haittaa. Naapureilla on ilman muuta oikeus valittaa, mutta ei siksi, että naapuriin on muuttamassa kehitysvammaisia. Kehitysvammaisilla henkilöillä on oikeus asua kuten muutkin ihmiset. Tämä oikeus ei ole tulkinnanvarainen.

Ennakkoluulot johdattelevat käyttäytymistämme. Useiden esimerkkien myötä tiedämme, että ennakkoluulot liittyvät tietämättömyyteen ja siihen, ettei ole omakohtaista kokemusta esim. kehitysvammaisista henkilöistä. Asuntoloiden rakentamisesta naapurustoon tai erityisluokkien integroimisesta valitetaan usein, mutta ennakkoluulot hälvenevät lähes poikkeuksetta ajan myötä. Kehitysvammaiset henkilöt naapurissa eivät aiheuta kenellekään vaaraa tai haittaa sen enempää kuin mukaan väestö.

Perustelemme näkemyksemme seuraavin argumentein

- Myös vammaisella ihmisellä on oikeus asua haluamassaan paikassa, ketään ei voi syrjiä vammaisuuden perusteella. VAMMAISILLA IHMISILLÄ TULEE OLLA MAHDOLLISUUS ASUA MUUN VÄESTÖN KESKELLÄ TAVANOMAISINE ASUMISEEN LIITTYVINE OIKEUKSINEEN JA VELVOLLISUUKSINEEN.
 - Vammaisten henkilöiden syrjimättömyys on kirjattu Suomen perustuslakiin; kaikki kansalaiset ovat yhdenvertaisia, eikä ketään saa syrjiä.
 - Suomen vammaispolitiikan lähtökohtana ovat perus- ja ihmisoikeudet. Suomi on myös sitoutunut YK:n ja Euroopan unionin jäsenvaltiona edistämään kaikille avointa yhteiskuntaa.
 - YK hyväksyi vuonna 2006 vammaisten oikeuksia koskevan yleissopimuksen, jonka toteuttamiseen Suomi on sitoutunut. Sopimus velvoittaa varmistamaan, että vammaiset henkilöt saavat valita asuinpaikkansa, asuinmuotonsa ja asuinkumppaninsa aivan kuten muutkin ihmiset.
 - Euroopan neuvoston vammaispoliittinen ohjelma painottaa vammaisten henkilöiden yhtäläisiä oikeuksia tehdä valintoja omassa elämässään, mm. oikeutta valita oma asuinpaikkansa.
 - Hallitus hyväksyi tammikuussa 2010 periaatepäätöksen ohjelmaksi vammaisten asumisen järjestämiseksi 2010-15. Tavoitteena on mahdollistaa kehitysvammaisille henkilöille asuminen tavallisissa asuinympäristöissä.
- Kunnan tehtävien hoito edellyttää kuntalaisten erilaisuuden huomioon ottamista. Tämä edellyttää, että tietoa vammaisuudesta on tarpeeksi. Tiedon puute ei ole vain virkamiesten asia, vaan vaikuttaa myös kuntalaisten ja esimerkiksi naapureiden asenteisiin.
- Kenenkään, ei vammaisenaan henkilön ihmisarvoa ei saa loukata. Yleensä ihmisarvon loukkaaminen ei ole tahallista, vaan johtuu tiedon ja ymmärryksen puutteesta. Ihmisarvon kunnioittamisen perustana ovat perustuslain mukainen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.
- Asumisen suunnittelu kannattaa tehdä yhteistyössä esim. asuntotoimen, sosiaalitoimen, asiakkaiden, vammaisneuvoston ja naapuruston kanssa. Kun suunnitellaan hyvin ja yhdessä, tulee vähemmän virheitä ja rahaa säästyy. Hyvin suunniteltu ympäristö ei sulje ketään ulkopuolelle, vaan avaa mahdollisuuksia yhdenvertaiseen toimintaan.
- Asuntojen keskeinen sijainti on tärkeä: palveluiden saavutettavuus ja liikenneyhteydet on oltava hyvät.
- Kehitysvammaisten henkilöiden asumiseen liittyen on kaksi suurta haastetta ratkaistavana lähivuosina:
 - vanhempien kodeista muuttavien nuorten kehitysvammaisten asumisen järjestäminen ja
 - laitosasumisen purkamiseen liittyvät asumisen järjestelyt.

Lähteet

Kaukola J. 2004. Laatua asumiseen. Raportti kehitysvammaisten ihmisten ja heidän läheistensä asumisesta ja sen tukipalveluista. Kehitysvammaisten Tukiliitto ry.

Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta. 2010. Laatusuositukset kehitysvammaisten henkilöiden asuntojen rakentamiseen vuosiksi 2010-2017.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2006. Euroopan neuvoston vammaispoliittinen toimintaohjelma.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen kuntaliitto 2003. Vammaisten asumispalveluiden laatusuositus.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. 6§.

Suomen YK-liitto. 2015. YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ja sopimuksen valinnainen pöytäkirja.